

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

РЕГЛАМЕНТ

ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ ЗА УЧЕБНАТА 2024/2025 ГОДИНА

I. Общи положения

II. Организиране и провеждане

III. Съдържание на олимпиадата

IV. Финансиране

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Националната олимпиада по *история и цивилизации* си поставя следните основни цели:

- Да стимулира и задълбочава интереса на учениците към историята;
- Да предоставя възможност за творческа индивидуална изява на учениците със задълбочени знания и практически умения в областта на историята;
- Да открива надарени деца с високо ниво на умения за обобщаване и осмисляне на историческото съдържание, заложено в учебните програми по *история и цивилизации*;
- Да стимулира участието на учениците в различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност;
- Да съдейства за формиране на уважение към културно-историческото наследство;
- Да мотивира учителите за работа с ученици с изявени способности.

II. ОРГАНИЗИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ

Организацията и провеждането на олимпиадата се обезпечават при спазване на Регламента на олимпиадата, на Заповед № РД 09-2784/29.10.2019 г. (Приложение 1), изменена със Заповед № РД 09-474 от 25.02.2021 г. и допълнена със Заповед № РД 09-1248 от 14.06.2021 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-2454/23.02.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-3084/17.05.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-4129/14.12.2023 г. на министъра на образованието и науката за утвърждаване на Правила за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и на националните състезания в

държавните, в общинските, в частните и в чуждестранните училища на територията на Република България, и на графици за провеждане на ученическите олимпиада съгласно Приложение № 1 към Заповед № РД 09-2466/30.08.2024 г. на министъра на образованието и науката за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и на националните състезания в държавните, в общинските, в частните и в чуждестранните училища на територията на Република България.

Олимпиадата по *история и цивилизации* се провежда в три кръга – общински, областен и национален. В първите два кръга имат право да участват ученици от V до XII клас. До националния кръг на олимпиадата се допускат ученици от VII, X и XII клас.

Общинският кръг на Националната олимпиада по *история и цивилизации* се провежда до 12 януари 2025 г.

Областният кръг на Националната олимпиада по *история и цивилизации* се провежда в един ден – на 22 февруари 2025 г. от 14:00 часа.

Националният кръг на олимпиадата се провежда на два етапа – на 26 и 27 април 2025 година, в гр. Варна.

Писменият изпит за общинския и областния кръг е с времетраене:

- два астрономически часа за учениците от V до VII клас;
- три астрономически часа за учениците от VIII до XII клас.

Писменият изпит за националния кръг е с времетраене:

- два астрономически часа за учениците от VII клас;
- три астрономически часа за учениците от X и XII клас.

Проверката на знанията и уменията се извършва в писмен вид на общинския, на областния и на първия етап от националния кръг. Вторият етап от националния кръг представлява събеседване на допуснатите ученици с членовете на Националната комисия.

Писмените работи на учениците от VII, X и XII клас на областния и националния кръг са анонимни.

Националната комисия се утвърждава със заповед на министъра на образованието и науката.

В Националната комисия участват представители на академичната общност и учители по история и цивилизации. Дейностите и задълженията на членовете на Националната комисия са определени в чл. 9, раздел I от Приложение 1 на Заповед № РД 09-2784/29.10.2019 г., изменена със Заповед № РД 09-474 от 25.02.2021 г. и допълнена със Заповед № РД 09-1248 от 14.06.2021 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-2454/23.02.2022 г., изменена и

допълнена със Заповед № РД 09-3084/17.05.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-4129/14.12.2023 г. на министъра на образованието и науката, с която са утвърдени Правила за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и на националните състезания в държавните, в общинските, в частните и в чуждестранните училища на територията на Република България.

Координацията на дейностите на Националната комисия се осъществява от експерта по *история и цивилизации* в МОН.

ОБЩИНСКИ КРЪГ

Изпитните варианти за общинския кръг се разработват на основата на учебните програми за общообразователна и профилирана подготовка за съответните класове от училищни комисии, определени със заповед на директора.

Форматът за общинския кръг включва:

- задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение и карта – 60 т. за V – VII клас и 50 т. за VIII – XII клас;
- задача за създаване на писмен текст със съответстващия ѝ брой точки – 20 т. за V – VII клас и 30 т. за VIII – XII клас;
- максимален общ брой точки – 80.

Всяка писмена работа се проверява от двама оценители, членове на училищната комисия. При проверката всеки оценител отбелязва броя на точките встрани на всяка задача, а след писмения текст записва рецензия, с която аргументира поставените точки. Крайният брой точки за всяка писмена работа е средноаритметичен от точките на двамата оценители.

За участие в областния кръг се допускат ученици, които са получили не по-малко от 60 точки.

Контролът по провеждането на общинския кръг се осъществява от директора на училището.

ОБЛАСТЕН КРЪГ

Тестовите задачи и темите за областния кръг се изготвят от Националната комисия.

Максималният общ брой точки за всички класове е 80.

Изпитният вариант за учениците от V до VI клас включва:

- по 7 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение и карта – 60 т.;
- 1 задача за създаване на писмен текст – 20 т.

Изпитният вариант за учениците от VII клас (клас, за който се провежда и национален кръг) включва:

- по 10 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение и карта – 60 т.;
- 1 задача за създаване на писмен текст – 20 т.

Изпитният вариант за учениците от VIII, IX, X (клас, за който се провежда и национален кръг) и XI клас включва:

- по 12 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение, статистически данни и карта – 50 т.;
- 1 задача за създаване на писмен текст – 30 т.;

Изпитният вариант за учениците от XII клас (клас, за който се провежда и национален кръг) включва:

- по 15 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение, статистически данни и карта – 50 т.;
- 1 задача за създаване на писмен текст – 30 т.;

Всяка писмена работа се проверява от двама оценители, членове на областната комисия. При проверката всеки оценител отбелязва броя на точките встрани на всяка задача, а след писмения текст записва рецензия, с която аргументира поставените точки.

Засекретяват се само писмените работи на явилите се ученици в VII, X и XII клас. Върху изпитните варианти и листовете за създаване на писмен текст не се допуска поставянето на печат и отличителни знаци, чрез които се нарушава анонимността на писмените работи. Не се допускат учители на ученици, чиито писмени работи се оценяват, да участват в засекретяването и разсекретяването.

За участие в националния кръг се предлагат ученици от VII, X и XII клас, които са получили не по-малко от 65 точки.

Националната комисия извършва окончателно оценяване на писмените работи на учениците, предложени за участие в националния кръг. В резултат на оценяването Националната комисия има право да:

- потвърди оценката, получена на областния кръг;
- постави нова оценка, която е окончателна.

След оценяване на писмените работи Националната комисия разсекретява само работите на учениците, класирани за национален кръг, и представя в МОН окончателен протокол за класираните за националния кръг ученици и техните резултати за оповестяване.

Неразсекретените писмени работи с оценъчните карти към тях се връщат в училищата-координатори на областния кръг. След получаването им, училищата-координатори разсекретяват и популяризират резултатите на всички некласирани за националния кръг ученици.

ТИПОЛОГИЯ НА ЗАДАЧИТЕ ЗА ОБЛАСТНИЯ И НАЦИОНАЛНИЯ КРЪГ (ПИСМЕНА ЧАСТ)

ТИПОЛОГИЯ НА ЗАДАЧИТЕ СЪС СВОБОДЕН ОТГОВОР

Прогимназиален етап (V – VII клас)

Задачите със свободен отговор са за работа с: хронология, понятия, текстове, карти, изображения, **които като разновидности задължително присъстват в тестовете.**

Гимназиални етапи (VIII – XII клас)

Задачите със свободен отговор са за работа с: хронология, понятия, текстове, карти, изображения, статистически данни, **които като разновидности задължително присъстват в тестовете.**

1. Хронология.

1. 1. Задачи за работа с условно-графични изображения. Линия на времето (стандартна и синхронна), хронологична таблица, синхронна таблица, родословно дърво, генеалогическа таблица, логическа схема (причина – следствие), хронологическа карта и др.

1. 2. Задачи за водене на леточисление. Преобразуване на години във векове, определяне обхвата на десетилетия, столетия и хилядолетия, определяне на „стар“ и „нов“ стил и др.

1. 3. Задачи за определяне на продължителност. Задачи от следните типове: „по-дълго“ и „по-кратко“, „най-дълго“ и „най-кратко“, „колко дълго“ и др.

1. 4. Задачи за определяне на последователност. Задачи от следните типове: „преди“ и „след“, „по-рано“ и „по-късно“, „най-рано“ и „най-късно“ и хронологическа колона (ред, последователност), включително подреждане на изображения в хронологическа последователност.

1. 5. Задачи за установяване на синхронност и асинхронност. Задачи за синхронизиране на събития, личности и др.

1. 6. Задачи за отнасяне на исторически обекти/субекти към период от време. Задачи, свързани с праисторическата и историческата периодизация, определяне на разграничителни събития, свързване на събития и личности с период от време, разпознаване на период от време, характеристика на период от време и др.

1. 7. Задачи за редактиране на години, дати и пр.

1. 8. Хронологически игри. Игри от типа на „Машината на времето“, игрословици и др.

2. Понятия.

2. 1. Задачи за разпознаване на понятия по обясненията им.

2. 2. Задачи за посочване на примери, които илюстрират дадени исторически понятия.

2. 3. Задачи за дефиниция на понятия.

2. 4. Задачи за конструиране на кратък текст по ключови понятия.

2. 5. Игри с понятия: криптограма, анаграма, кръстословица, унгарска кръстословица, „Кое е излишното?“, „Кое е общото?“ и др.

3. Текстове.

3. 1. Задачи за разпознаване на източник.

3. 2. Задачи за извличане или подчертаване на информация – основна идея, ключови думи и изрази и др.

3. 3. Задачи за извличане и обработка на информация – попълване на таблици, схеми, линии на времето и др., групиране на информация, изготвяне на планове и др.

3. 4. Задачи за сравняване на източници по зададени показатели.

3. 5. Въпроси с възпроизвеждащ характер или изискващи критично мислене, които нямат очевидно решение и готов отговор (проблемни ситуации).

3. 6. Задачи за редактиране на текст.

3. 7. Анализ/сравнителен анализ по алгоритъм. Примерен модел: вид на документа, авторство (съвременник ли е авторът или е живял по-късно, анонимен ли е или му се знае името, един ли е или става дума за авторски колектив, положение в държавата), датировка, локализация в пространството, основна идея (извличане на основната информация, определяне на достоверност и обективност и изводи).

Забележка: такъв тип задача (анализ/сравнителен анализ на текст) може да бъде включена във вариантите за гимназиалните етапи на обучение.

4. Карти.

4. 1. Задачи за разпознаване.

4. 2. Задачи за локализиране.

4. 3. Задачи за нанасяне.

4. 4. Задачи за извличане на информация.

4. 5. Задачи за извличане и обработка на информация: съставяне на списъци, попълване на таблица, схема или линия на времето, решаване на кръстословица чрез информацията от картата и др.

4. 6. Задачи за проследяване: маршрут, развитие, разпространение, разпределение, хронологическа последователност и др.

4. 7. Задачи за описание на природни условия.

4. 8. Въпроси с възпроизвеждащ характер или изискващи критично мислене, които нямат очевидно решение и готов отговор (проблемни ситуации).

4. 9. Задачи за редактиране на карта.

4. 10. Задачи за сравняване – сравняване на информацията върху две или повече карти, а в други случаи – данните върху карта и писмен извор, изображение и пр. по зададени показатели.

4. 11. Игри – „Пътешествие по картата“ и други подобни.

4. 12. Анализ/сравнителен анализ по алгоритъм. Примерен модел: извличане на информация от заглавието, извличане на информация от легендата и условните знаци, определяне на акцента върху самата карта – едно историческо събитие ли е представено или еволюция във времето, отговор на обобщаващ въпрос.

Забележка: такъв тип задача (анализ/сравнителен анализ на карта) може да бъде включена във вариантите за гимназиалните етапи на обучение.

5. Изображения.

5. 1. Задачи за разпознаване.

5. 2. Задачи за описание.

5. 3. Задачи за обработка на информация: подреждане на изображения в хронологическа последователност, попълване на таблица и др.

5. 4. Задачи за сравняване.

5. 5. Въпроси по изображения. Задаване на въпроси с възпроизвеждащ характер или изискващи критично мислене, които нямат очевидно решение и готов отговор (проблемни ситуации).

5. 6. Анализ/сравнителен анализ по алгоритъм. Примерен модел: 1) Описание на изображението: персонажи (външен вид, разположение, поведение); архитектурни съоръжения, предмети, символи, надписи, цветове и др.; 2) Интерпретация: персонажи (реални личности или представители на определена прослойка), тема (историческо събитие или сцена от ежедневието), датировка, международна обстановка, символика на предметите, цветовете, надписите и др.

Забележка: такъв тип задача (анализ/сравнителен анализ на изображение) може да бъде включена във вариантите за гимназиалните етапи на обучение.

6. Статистически данни (от текст, таблица, схема, диаграма, графика и др.).

6. 1. Задача за извличане на информация.

6. 2. Задача за извличане и обработка на информация.

6. 3. Задача за изчисляване.

6. 4. Задача за сравняване по зададени показатели.

6. 5. Въпроси с възпроизвеждащ характер или изискващи критично мислене, които нямат очевидно решение и готов отговор (проблемни ситуации);

6. 6. Анализ/сравнителен анализ на статистическа информация по алгоритъм. Примерен модел: определяна на целта (извежда се от заглавието), анализ на съдържанието (за какъв период от време е направена статистиката, през какъв интервал от време е направена статистиката, каква е историческата информация), изводи (увеличаване, намаляване, застой, стагнация и пр.).

Забележка: Задачи за работа със статистически данни ще бъдат включени само във вариантите за гимназиалните етапи на обучение.

ТИПОЛОГИЯ НА ЗАДАЧИТЕ ЗА СЪСТАВЯНЕ НА ПИСМЕН ТЕКСТ

V и VI клас

Отговорът на историческия въпрос/задача включва 3 логически свързани подусловия, за всяко от които се определя отделно място за писане.

А) Задача за възпроизвеждане/разпознаване на информация при работа с текст (изображение, карта, линия на времето, схема, таблица);

Б) Задача за привеждане на примери и/или доказателства;

В) Задача за изясняване на причинно-следствени връзки.

Общ обем на текста, който се изисква на напишат учениците: до 1,5 страници.

VII клас

Отговорът на историческия въпрос/задача включва 4 логически свързани подусловия, за всяко от които се определя отделно място за писане.

А) Задача за възпроизвеждане/разпознаване на информация при работа с текст (изображение, карта, линия на времето, схема, таблица);

Б) Задача за привеждане на примери и/или доказателства;

В) Задача за изясняване на причинно-следствени връзки;

Г) Задача за сравняване на информация.

Общ обем на текста, който се изисква на напишат учениците: до 2 страници.

VIII и IX клас

Отговорът на историческия въпрос/задача включва 5 логически свързани подусловия, за всяко от които се определя отделно място за писане.

А) Задача за възпроизвеждане/разпознаване на информация при работа с текст (изображение, карта, линия на времето, схема, таблица, диаграма);

Б) Задача за привеждане на примери и/или доказателства;

В) Задача за изясняване на причинно-следствени връзки;

Г) Задача за сравняване на информация;

Д) Задача за даване на оценка или определяне на значение.

Общ обем на текста, който се изисква на напишат учениците: до 2,5 страници.

Х, ХІ и ХІІ клас

Отговорът на историческия въпрос/задача включва 6 логически свързани подусловия, за всяко от които се определя отделно място за писане.

А) Задача за възпроизвеждане/разпознаване на информация при работа с текст (изображение, карта, линия на времето, схема, таблица, диаграма);

Б) Задача за привеждане на примери и/или доказателства;

В) Задача за изясняване на причинно-следствени връзки;

Г) Задача за сравняване на информация;

Д) Задача за даване на оценка или определяне на значение;

Е) Задача за систематизиране и обобщаване на информация.

Общ обем на текста, който се изисква на напишат учениците: до 3 страници.

НАЦИОНАЛЕН КРЪГ

Националният кръг се провежда на два етапа, в два последователни дни – на 26 и 27 април 2025 година, в гр. Варна.

Изпитните варианти за националния кръг се изготвят от Националната комисия.

Типологията на задачите за националния кръг е идентична с типологията на задачите от областния кръг.

Провеждане на националния кръг за учениците от VII клас:

Първият етап от националния кръг представлява писмен изпит, който включва:

- **10 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение и карта – 80 т.**
- **1 задача за създаване на писмен текст със съответстващия ѝ брой точки – 20 т.**
- **максимален общ брой точки – 100.**

Провеждане на националния кръг за учениците от X клас:

Първият етап от националния кръг представлява писмен изпит, който включва:

- **12 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение, статистически данни и карта – 70 т.**
- **1 задача за създаване на писмен текст със съответстващия ѝ брой точки – 30 т.**
- **максимален общ брой точки – 100.**

Провеждане на националния кръг за учениците от XII клас:

Първият етап от националния кръг представлява писмен изпит, който включва:

- 15 задачи със свободен отговор за хронология, понятия, работа с текст, изображение, статистически данни и карта – 70 т.
- 1 задача за създаване на писмен текст със съответстващия ѝ брой точки – 30 т.
- максимален общ брой точки – 100.

До втория етап от националния кръг се допускат по 10 ученици от VII клас, съответно 10 ученици от X клас и 10 ученици от XII клас, които са получили най-висок брой точки по низходящ ред на първия етап. При писмени работи с еднакъв брой точки до събеседването се допускат всички ученици с равен брой точки над квотата от 10 за съответния клас.

Вторият етап представлява събеседване с членовете на Националната комисия, при което учениците защитават своите знания и показват широка историческа култура. Членовете на Националната комисия се разпределят на три екипа – за VII клас, за X клас и за XII клас. След приключване на работата на екипите, Националната комисия взема решение и оповестява окончателните резултати.

Критерии за оценяване на писмените работи и представянето при събеседването:

- Познаване на историческите факти;
- Разбиране, точно обяснение и използване на понятията;
- Критично отношение към разнообразните исторически източници;
- Използване на хронологически и пространствени ориентири при обяснение на историческите събития, явления и процеси;
- Оценяване на дейността на историческите личности – държавници, политици, църковни, културни и стопански дейци;
- Изразяване на лично отношение към културно-историческите събития, явления и процеси;
- Точно и ясно формулиране на тезите;
- Логическа последователност на изложението;
- Подходящ и убедителен подбор на аргументите;

- Изчерпателни и задълбочени изводи и обобщения.

На първия етап Националната комисия поставя оценка в точки. За допуснатите до втория етап точките се приравняват в оценки по скалата за ДЗИ на МОН.

Оценки	Точки
Слаб 2	до 29,75 т. вкл.
Среден	30 т. – 40,5 т. вкл.
Добър	40,75 т. – 62,25 т. вкл.
Много добър	62,5 т. – 83,75 т. вкл.
Отличен	84 т. – 94,75 т. вкл.
Отличен 6	95 т. – 100 т.

На втория етап Националната комисия поставя оценки от слаб (2,00) до отличен (6), на основата на посочените по-горе критерии за оценяване.

Крайната оценка на всеки участник е средноаритметична оценка от двата етапа.

Националната комисия изготвя:

- протокол за явилите се ученици и техните окончателни резултати;
- протокол за учениците от XII клас, които са получили оценка отличен (6,00) и следва да бъдат удостоени със званието „лауреат“ на олимпиадата.

Популяризирането на резултатите от националния кръг на олимпиадата по *история и цивилизации* става съгласно раздел VII на –Приложение 1 към Заповед № РД 09-2784/29.10.2019 г., изменена със Заповед № РД 09-474 от 25.02.2021 г. и допълнена със Заповед № РД 09-1248 от 14.06.2021 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-2454/23.02.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-3084/17.05.2022 г. на министъра на образованието и науката, с която са утвърдени Правила за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и на националните състезания в държавните, в общинските, в частните и в чуждестранните училища на територията на Република България.

Със званието „лауреат“ на Националната олимпиада по история и цивилизации се удостояват учениците от XII клас, които са получили крайна оценка отличен (6,00) на националния кръг.

На учениците, получили крайна оценка отличен (6,00) от националния кръг на олимпиадата и завършващи средно образование през настоящата учебна година, МОН издава документ, удостоверяващ статута им на лауреати на Националната олимпиада съгласно § 2 от Наредбата за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България и чл. 33, чл. 35 и чл. 36 от Наредба № 8 от 11.08.2016 г. за информацията и документите.

На учениците, получили крайна оценка отличен (от 5,50 до 6) от националния кръг на олимпиадата и завършващи средно образование през настоящата учебна година, МОН издава служебна бележка, която да послужи за приемането им във висши училища при решение на съответното висше училище.

На учениците от X клас, класирали се на първо, втори и трето място на националния кръг на олимпиадата, МОН връчва индивидуални грамоти.

Учениците от VII клас, класирани на първо, второ или трето място след заключителния етап на националния кръг на олимпиадата, получават правото да участват в класирането на Националната гимназия за древни езици и култура „Константин-Кирил Философ“, София, както и в други училища при решение на съответното училище. За целта МОН изпраща протокол в училището/училищата с имената и резултатите на класираните се ученици от националния кръг.

На учениците от VII клас, класирали се на първо, второ или трето място на националния кръг на олимпиадата, МОН връчва индивидуални грамоти.

Учениците, участвали на националния кръг, получават грамота за участие, подписана от председателя на Националната комисия.

III. СЪДЪРЖАНИЕ НА ОЛИМПИДАТА

За общинския кръг, учебното съдържание, върху което се определят тестовите задачи и темите за учениците от V, VI, VII, VIII, IX и X клас, е в съответствие с действащите учебни програми за общообразователната подготовка по *история и цивилизации*. За учениците от XI и XII клас те се формулират в съответствие с учебните програми за задължителните модули на профилираната подготовка по история и цивилизации.

УЧЕБЕН МАТЕРИАЛ ЗА ОБЛАСТНИЯ КРЪГ

5. клас – до Древна Елада включително (без елинизъм)

- 6. клас – до XI в. включително
- 7. клас – до Независимостта (1908 г.) включително
- 8. клас – до XVIII в. включително
- 9. клас (144 часа) – цялото Ново време
- 9. клас (72 часа) – до Втората световна война включително
- 10. клас – до Паисий Хилендарски и Софроний Врачански включително
- 11. клас – Древността и Средновековието включително (по трите модула)
- 12. клас – по следните теми от трите модула:

Модул 1. Власт и институции

- 1. Икономически и социални проблеми в САЩ през 30-те години на XX в.
- 2. Промени в двупартийния политически модел във Великобритания.
- 3. Режимът Виши във Франция.
- 4. Авторитарният политически модел в Испания.
- 5. Политически системи на България през първата половина на XX в.
- 6. Установяване на сталинизма в СССР.
- 7. Тоталитарната фашистка държава в Италия.
- 8. Нацистският режим в Германия.
- 9. Обществото на народите.

Модул 2. Култура и духовност

- 1. Развитие на училищното образование в България.
- 2. Световните постижения в областта на науката и технологиите.
- 3. Българската наука и новите технологии.
- 4. Развитие на световната култура до Втората световна война.
- 5. Българската култура до Втората световна война.

Модул 3. Човек и общество

- 1. Промени в индустриалното общество през втората половина на XX в.
- 2. Социалистическата индустриализация.
- 3. Здраве и хигиена.
- 4. Миграционни процеси в България.

КОНСПЕКТ ЗА НАЦИОНАЛНИЯ КРЪГ
(писмена част и събеседване)

VII клас

1. Новото време и българите.
2. Стопански промени през XVIII – XIX век.
3. Първите будители: Паисий Хилендарски и Софроний Врачански.
4. Новото българско училище.
5. Българската култура през Възраждането.
6. Движение за независима Българска църква.
7. Промените в българското общество през Възраждането.
8. Начало на организирано националноосвободително движение.
9. Българското националноосвободителното движение (1869 – 1875).
10. Априлското въстание (1876).
11. Руско-турска освободителна война (1877 – 1878).
12. Възникване на българския национален въпрос.
13. Изграждане на Княжество България.
14. Съединението на Източна Румелия с Княжество България и неговата защита.
15. България в края на XIX век.
16. Българите извън пределите на свободната държава.
17. Признаване на Независимостта на България.
18. Войни за национално обединение (1912 – 1918).
19. България в периода между двете световни войни.
20. Развитие на българското стопанство след Освобождението.
21. Модернизация на българското общество след Освобождение.

X клас

1. Днешните български земи през праисторическите епохи.
2. Древните траки.
3. Славяните и българите преди създаването на българската държава.
4. Създаване и укрепване на българското ханство/канство.
5. България през първата половина на IX век.
6. Покръстване на българите при княз Борис I-Михаил и създаване на Българската църква.

7. Могъщество на България при княз/цар Симеон I Велики.
8. Завладяване на българската държава от Византия.
9. Българските земи под властта на Византия.
10. Общество и всекидневие на българите в ранносредновековна България.
11. Културното наследство на езическа България.
12. Делото на светите братя Кирил и Методий и техните ученици.
13. „Златният век“ на българската култура.
14. Възстановяване на българската държава при Петър и Асен.
15. Международно признаване на България при цар Калоян.
16. Могъщество на България при цар Иван Асен II.
17. Българското царство през периода средата на XIII – XIV век.
18. Завладяване на България от османските турци.
19. Възникване и облик на българските средновековни градове.
20. Българското общество през XII – XIV век.
21. Култура и културно наследство на България през XII – XIV век.
22. Църквата и религията в живота на българите през XII – XIV век.
23. Българите в османската политическа система (XV – XVII век).
24. Съпротива на българите срещу османската власт през XV – XVII век.
25. Демографски промени в българските земи през XV – XVII век.
26. Българската култура през XV – XVII век.
27. Православието – опора на българите (XV – XVII век).
28. Новото време и българите.
29. Зараждане на национално самосъзнание у българите – Паисий Хилендарски и Софроний Врачански.
30. Новото българско училище.
31. Движение за самостоятелна Българска църква.
32. Начало на организирано националноосвободително движение.
33. Българското национално-освободително движение (1869 – 1975).
34. Априлско въстание (1876).
35. Руско-турска освободителна война (1877 – 1878).

ХІІ клас

Модул 1. Власт и институции

1. Икономически и социални проблеми в САЩ през 30-те години на ХХ в.
2. Промени в двупартийния политически модел във Великобритания.
3. Особености на режима Виши във Франция.
4. Авторитарният политически модел в Испания.
5. Политическата система в България до 9 септември 1944 г.
6. Установяване на сталинизма в СССР.
7. Тоталитарната фашистка държава в Италия.
8. Нацистският режим в Германия.
9. Обществото на народите и ООН.
10. Политическите промени в Източна Европа след Втората световна война.
11. Политическият модел в България след Втората световна война.
12. Противопоставяне между САЩ и СССР по време на Студената война.
13. Демократичната политическа система във Франция, ФРГ и Италия след Втората световна война.
14. Идеите за социалната държава след Втората световна война.
15. Политическите промени в държавите от Източна Европа след 1989 г.
16. Политическите промени в България след 1989 г.

Модул 2. Култура и духовност

1. Развитие на българското образование след Втората световна война.
2. Българската наука и новите технологии.
3. Световните постижения в областта на науката и технологиите.
4. Развитие на културата между двете световни войни.
5. Българската култура до Втората световна война.
6. Развитие на културата през втората половина на ХХ и началото на ХХІ век.
7. Българската култура след Втората световна война.

Модул 3. Човек и общество

1. Промени в индустриалното общество през втората половина на ХХ в.

2. Социалистическата индустриализация.
3. Здраве и хигиена в Съвременността.
4. Миграционни процеси в България.
5. Миграции в Европа.
6. Политиките на деколонизация в Азия и Африка.
7. Правата на човека в Съвременността.
8. Спасяване на българските евреи по време на Втората световна война.
9. Синдикалното движение в България и по света.
10. Феминизъм.
11. Еманципацията на жените в България през XX в.

Забележка!!! По време на събеседването всеки ученик отговаря на два въпроса от конспекта: един, избран от Националната комисия, и втори (по любима тема), избран от него самия. Членовете на Комисията задават съпътстващи въпроси.

При подготовката на учениците за олимпиадата учителите трябва да обърнат внимание на компетентностите в учебните програми по история и цивилизации.

IV. ФИНАНСИРАНЕ

Финансирането на Националната олимпиада по история и цивилизации е в съответствие с раздел VI на Приложение 1 към Заповед № РД 09-2784/29.10.2019 г., изменена със Заповед № РД 09-474 от 25.02.2021 г. и допълнена със Заповед № РД 09-1248 от 14.06.2021 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-2454/23.02.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-3084/17.05.2022 г., изменена и допълнена със Заповед № РД 09-4129/14.12.2023 г. на министъра на образованието и науката, с която са утвърдени Правила за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и на националните състезания в държавните, в общинските, в частните и в чуждестранните училища на територията на Република България.